

Lengyel EU-elnökség

2011. 07. 01.

Összefoglaló

Várhatóan mindent megtesz majd a „hat nagy” tagállam közé sorolt Lengyelország, hogy július 1-én kezdődő uniós elnöksége során az egész európai közösség előtt demonstrálja a méretéből és gazdasági súlyából eredő érdekérvényesítő képességét. Az Európa második leginkább unióbarát lakosságát maga mögött tudó varsói kormány „optimista” elnökséget ígér, ugyanakkor a lengyel ambíciók több konfrontáció lehetőségét is előrevetítik az elkövetkező hat hónapra. Az optimista elnökség képét ráadásul beárnyékolja, hogy a magyar kormány kétharmados felhatalmazásának köszönhető stabil háttér nem áll Varsó rendelkezésére, tekintettel az októberben esedékes, vagyis a lengyel elnökséget szinte kettévágó parlamenti választásokra.

Varsó a weimari háromszög elnevezésű együttműködés révén az uniós intézményrendszerrel informálisabb csatornákon keresztül is folytathat stratégiai egyeztetést a két legbefolyásosabb tagállammal, Németországgal és Franciaországgal. Ennek ellenére számítania lehet arra, hogy éppen a nagy régi tagállamokkal kerül majd konfliktusba olyan alapvető kérdések miatt, mint a 2014-2020-as hétéves költségvetés kérdése, a klímapolitikai vállalások vagy a „Keleti partnerség” súlypontjának problémája.

Lengyelország eltérő adottságaiból következően a leköszönő magyar elnökség számára nagy fontossággal bíró ügyek közül vannak olyanok, amelyek Varsó prioritáslistáján hátrébb, vagy egészen hátul szerepelnek majd – jó példa erre az uniós romastratégia, amely esetében az idei második félévben a nemzeti programok kialakítása a feladat. Az is kérdéses, hogy az egyre inkább a Németországgal és Franciaországgal folytatott stratégiai együttműködésben gondolkodó, magát a kelet-közép-európai térség meghatározó államának tekintő Lengyelország mennyiben vállalja fel a magyar elnökség által hangsúlyozott szoros régiós együttműködés politikáját.

A hétéves pénzügyi keretről szóló egyeztetés elindítása, az energiabiztonság és energiapiaci integráció további előmozdítása, valamint a szomszédság- és védelmi politika reformja mellett az egységes belső piac további kiépítése, a közös agrárpolitika reformja és a világkereskedelmi tárgyalások folytatása is szerepel Varsó elnökségi célkitűzései között.

Belpolitikai bizonytalanságok

Választás ősszel. A magyar kormány számára rendkívül stabil hátteret biztosító kétharmados felhatalmazással szembeállítva a lengyel uniós elnökség csaknem félidejére eső októberi parlamenti választás korábbi, labilis háttország mellett bonyolított elnökségek rossz emlékét idézi fel. Emlékezetes, hogy Belgiumban ideiglenes kormány volt hivatalban az elnökség alatt, Csehországban pedig kormányválság nehezítette a helyzetet.

Noha a lengyel polgári kormány pozícióját erősíti, hogy a világválság idején is növekedni tudott a gazdaság, konfliktusok bőven akadnak. A kampány egyik kulcstémája lehet a 2012-es, közös lengyel-ukrán labdarúgó Európa-bajnokság szervezetlenségére visszavezethető lakossági elégedetlenség. A választások fő kérdése azonban a Szejmbe bejutó pártok száma és aránya és ezzel összefüggésben a majdani kormánykoalíció összetétele lesz. Egypárti kormányra nincs sok esély, ezért a kormányzó Polgári Platform (PO) vagy jelenlegi partnerével (Parasztpárt) vagy valamelyik ellenzéki párttal köthet majd megállapodást. Sőt, az sem zárható ki, hogy az ellenzéki konzervatív Jog és Igazságosság (PiS) a posztkommunista Baloldali Demokratikus Szövetséggel (SLD) működne együtt az őszi választásokon. Mindennek fényében valószínűsíthető, hogy a választások és az utána következő kormányalakítás így vagy úgy, de mindenképpen jelentős mértékben el fogják vonni a lengyel politikusok figyelmét az elnökségi feladatokról. Az elnökség szempontjából egy új kormánykoalíció különösen veszélyes: a félév félidejében akár a Tanácsüléseket vezető miniszterek cseréjét is jelenthetné.

Háttország és uniós hátszél

Rövidebb idő. A pillanatnyi belpolitikai helyzettől függetlenül általában a második féléves elnökségek hátrányai között szokták emlegetni az idő rövidségét. Ez egyrészt az eurokraták köztudottan hosszú nyári szabadágából ered, másfelől pedig abból, hogy a karácsony miatt már december közepén megkezdődik Brüsszel „elnéptelenedése”.

A belső emberek. A munkára jutó viszonylag rövidebb idő mellett ugyanakkor az uniós apparátusban jelenleg befolyásos posztokat betöltő lengyel politikusok hozzájárulhatnak Varsó érdekérvényesítő képességéhez az elnökség során. Az Európai Bizottságban jelenleg Janusz Lewandowski kormánypárti politikus tölti be az EU költségvetési biztosnak tisztét. A biztos és az elnökség közötti kötődés különösen előnyös lehet az elnökség számára. Ez Magyarország esetében kevésbé működött, hiszen a magyar elnökségnek a Bajnai-kormány által delegált Andor László biztossal kellett együttműködnie. A lengyelek érdekérvényesítő képességét tovább növeli, hogy az Európai Parlament elnöke pillanatnyilag a szintén a PO színeiben EP-mandátumhoz jutott Jerzy Buzek egykori lengyel kormányfő.

Kiemelt prioritások és konfliktusforrások

1. Költségvetés és szolidaritás. A lengyel elnökség hivatalos megkezdése előtt két nappal, június 29-én adta ki a 2014-2020-as költségvetési periódusra vonatkozó javaslatát az Európai Bizottság. Varsó, mint az uniós támogatási rendszer legnagyobb haszonélvezője¹ hagyományosan a költségvetési bővítés egyik legnagyobb szószólójának számít. A lengyel tisztviselők szinte mantra-szerűen ismételtetik, hogy a támogatási rendszernek, különösen pedig a kohéziós politikának a versenyképesség fő hajtómotorjává kell válnia.² Ennek megfelelően a Janusz Lewandowski, a Bizottság lengyel tagja is hangsúlyozta európai parlamenti meghallgatásakor a kohéziós politika fontosságát.³ A lengyel álláspont ugyanakkor óhatatlanul ütközni fog azokkal a német, francia vagy brit kívánalmakkal, amelyek a strukturális támogatások fokozatos visszafogásáról szólnak. Ebből a szempontból kulcsfontosságú időpontban vette át a soros elnökséget Varsó, hiszen a Bizottság hét évre szóló költségvetési keretjavaslatának közzétételét követő hónapokat nevezi a „felvilágosító fázisnak” az uniós zsargon. Ilyenkor tisztázódik, részben informális egyeztetések útján, hogy mi az egyes tagállamok konkrét elképzelése a büdzsé alakulásával kapcsolatban.

2. Energiapolitika. Varsó az energiabiztonság megteremtését, illetve az energiapiac integrálását is fő elnökségi feladatai között tartja számon. E tekintetben Varsó a magyar elnökség által elért jelentős előrelépésre támaszkodhat, hiszen a február 4-ei rendkívüli Európai Tanács ülésen döntés született arról, hogy 2014-ig megteremtik az egységes, integrált energiapiacot. Ugyanakkor Lengyelország sajtóságos helyzete miatt itt nem elképzelhetetlen a konfrontáció más uniós országok érdekeivel. Varsó az EU-ban tapasztalható atomenergia-ellenes hangulat dacára is kitart azon tervei mellett, hogy két új erőművet épít.

Emellett a lengyelek számítanak az új fűrészi eljárással kitermelt palagáz egyik legfőbb európai szorgalmazójának, mivel ettől remélik a külső forrásoktól való függőség csökkentését. A palagáz a földgázzal szinte megegyező minőségű fűtőanyagként szolgál, amelyből óriás kiaknázatlan tartalékok állnak rendelkezésre – például Lengyelország alatt is. Egyes tagállamok ugyanakkor, többek között Franciaország és Nagy-Britannia, ellenzik ezt a kitermelési módot.

A legaktuálisabb konfliktusforrásnak a szén-dioxid-kibocsátással kapcsolatos vita számít, amely kapcsán Varsó alig néhány nappal az elnökség megkezdése előtt mutatta ki a „foga fehéjét”. A környezetvédelmi miniszterek ülésén Lengyelország egyedüli tagállamként ellenezte az Európai Bizottság 2050-ig szóló emisszió-csökkentési ütemtervét, amelynek értelmében már 2030-ig 40 százalékkal fognak vissza kibocsátásukat az uniós tagállamok. Andrzej Kraszewski lengyel környezetvédelmi miniszter „több szolidaritást” sürgetett a speciális helyzetben lévő tagállamok irányában. Lengyelország speciális helyzete abban áll, hogy áramszükségletének 90 százalékát szénerőművekkel fedezi, így

a túl drasztikus kibocsátás-csökkentési vállalások által gazdasági versenyképességét érzi fenyegetve. Mindezt egy kisebb botránnyal felérő kijelentéssel tetézte Janusz Lewandowski költségvetési biztos, amikor „nagy mértékben vitathatónak” nevezte a globális felmelegedés és a szén-dioxid-kibocsátás közötti összefüggést.

3. Védelmi- és szomszédságpolitika. Varsó az uniós védelmi- és szomszédságpolitikán is maradandó nyomot kíván hagyni. Utóbbi kapcsán azonban szintén olyan nagy tagállamokkal kerülhet vitába, mint Franciaország vagy Olaszország. Ezek ugyanis földrajzi helyzetüknél fogva elsősorban az Európával délen határos észak-afrikai területeken zajló konfliktusokra, illetve az ebből fakadó migrációs- és egyéb kockázatokra koncentrálnak. Varsó ugyanakkor saját szempontjai alapján azt sürgeti, hogy Európa „ne veszítse szem elől” a keleti határ mellett fekvő térséget. Ez egyfelől fehéroroszországi diktatórikus tendenciákkal szembeni határozottabb fellépésre, másrészt az Oroszországgal való stratégiai együttműködés mélyítésére vonatkozik, különös tekintettel az utóbbi egy-két évben Moszkva és Varsó között végbement enyhülési folyamatra.

Az észak-afrikai helyzet ráadásul még egy újabb fronton ellentéteket szülhet Lengyelország és más uniós tagállamok között. Miközben Varsó továbbra is a schengeni övezet által biztosított szabad személyi mozgás szigorú védelmezőjének, illetve a bővítés elkötelezett támogatójának számít, egyre több nyugati tagállam feszegeti a határellenőrzés visszaállításának kérdését az afrikai menekülthullámok miatti aggodalmában. Az uniós határőrzetet irányító, egyébként varsói székhelyű ügynökség (Frontex) működésének javításával ugyanakkor a lengyel elnökség hozzá kíván járulni a migrációs válsághelyzetekre való jobb felkészüléshez.

Örökölt nagy ügyek

Varsónak módja lehet két nagyon látványos ügy lezárására is, amelyekben már a magyar elnökség alatt sikerült döntő előrelépést elérni.

Horvát csatlakozás. Az Európai Tanács március 24-i ülésének határozata alapján Zágráb 2013-ban csatlakozhat az Unióhoz, és az erről szóló szerződést az év végéig, vagyis még lengyel elnökség ideje alatt aláírhatják. Varsó szerepe ennek megfelelően merőben szimbolikus az ügyel kapcsolatban.

Gazdasági kormányzás. A tagállamok közötti gazdasági kormányzás megerősítéséről szóló úgynevezett „hatos csomagot” alkotó mind a hat parlamenti jelentést megszavazták június 23-án az Európai Parlamentben, de a csomag egészének elfogadását jelentő jogalkotási határozattervezetről szóló voksolást júliusra halasztották. E téren várhatóan még érdemi konzultációk folynak majd az elhalasztott plenáris szavazásig, tekintettel a tagállamok és az EP között még meglévő nézetkülönbségekre a túlköltekező tagállamok szankcionálása kapcsán.

Egyéb hivatalos célkitűzések

Egységes belső piac. Az egységes belső piac kiépítésének folytatását is fontos célkitűzésként említi a lengyel elnökséget bemutató hivatalos anyag.⁴ Varsó ezen belül is külön hangsúlyt kíván fektetni az elektronikus szolgáltatások tagállamok közötti forgalmát nehezítő jogi akadályok leépítésére. Ezen felül a kis- és közepes vállalkozások (kkv) tőkéhez jutása, illetve a kkv-k harmadik országbeli tevékenységének támogatása terén is előrelépést kíván elérni a lengyel elnökség.

Közös agrárpolitika. Az EU Közös Agrárpolitikájának (KAP) reformjától azt várja Varsó, hogy az átalakított támogatási rendszer a piaci szempontok erőteljesebb figyelembevételét és az élelmiszerbiztonság növelését segíti elő. Az erről folytatott vita viszont aligha zárul le a lengyel elnökség alatt.

Kereskedelempolitika. A Világkereskedelmi Szervezet (WTO) tagjai között folyó, dohai fordulónak nevezett világkereskedelmi tárgyalások folytatását is feladatul tűzte ki maga elé Varsó az elnökség idejére. Ezen felül a harmadik országokkal folytatott kereskedelem korlátainak további leépítését, illetve a szellemi jogok védelmének erősítésére is törekedni kíván Lengyelország az EU kereskedelmi partnereivel folytatott tárgyalásokon.

---

¹ EU Budget 2009, Financial Report, 86. o.

http://ec.europa.eu/budget/library/biblio/publications/2009/fin_report/fin_report_09_en.pdf

²<http://www.euractiv.com/en/future-eu/polish-eu-presidency-budget-solidarity-links-dossier-505551?display=normal>

³ <http://www.euractiv.com/en/priorities/lewandowski-pleads-cohesion-dynamics/article-188700>

⁴ <http://www.prezycjencjaue.gov.pl/en/what-is-the-presidency/430-the-priorities-of-the-polish-presidency-of-the-eu-council>